2008.gada 29.janvāra spriedums Nr.A0290-08/19 lietā par ziņu par deklarēto dzīves vietu anulēšanu, un par Rīgas domes Personu dzīves vietas reģistrācijas komisijas 2006.gada 24.aprīļa lēmuma Nr.8 2.66. punkta atcelšanu

NORAKSTS
Lieta Nr.A42396706
A0290-08/19

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2008.gada 29.janvārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Dz.Amerika,

piedaloties pieteicējam *J.P.* un trešajai personai bez patstāvīgiem prasījumiem atbildētāja pusē *R.P.*,

2008.gada 17.janvārī Rīgā, Antonijas ielā 6, atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu pēc *J.P.* (turpmāk – pieteicējs) pieteikuma par Rīgas domes Personu dzīves vietas reģistrācijas komisijas 2006.gada 24.aprīļa lēmuma Nr.8 2.66.punkta atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2006.gada 15.maijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par Rīgas domes Personu dzīves vietas reģistrācijas komisijas (turpmāk – atbildētājs) 2006.gada 24.aprīļa lēmuma Nr.8 2.66.punkta (turpmāk – Lēmums) atzīšanu par spēkā neesošu.

[2] Ar pārsūdzēto Lēmumu pieteicējam anulētas ziņas par deklarēto dzīves vietu Rīgā, Lāčplēša ielā 161-25. Lēmums pamatots ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu.

Lēmumā konstatēts, ka pieteicēja dzīvesvieta no 2004.gada 2.februāra līdz 2006.gada 3.martam bija deklarēta */dzēsta adrese/* un kā deklarēšanas tiesiskais pamats norādīta laulība ar *R.P.* (turpmāk – trešā persona). Savukārt, no 2006.gada 3.marta pieteicēja dzīvesvieta deklarēta */dzēsta adrese/*, kā deklarēšanas tiesisko pamatu norādot dzīvokļa numerācijas maiņu no numura */dzēsta adrese/* uz numuru */dzēsta adrese/*.

Tāpat arī Lēmumā norādīts, ka administratīvā lieta iestādē ierosināta uz trešās personas iesnieguma pamata, kurā trešā persona norādījusi, ka pieteicējs jau pēc laulības šķiršanas 2004.gada 27.janvārī deklarējis savu dzīvesvietu dzīvoklī */dzēsta adrese/* bez trešās personas atļaujas, pieteicējam nav noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums ar trešo personu un mājas */dzēsta adrese/* pārvaldnieku.

Atbildētājs konstatējis, ka pieteicējam nav noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums un tāpēc pieteicējam nav tiesiska pamata deklarēt dzīvesvietu */dzēsta adrese/*.

[3] Pieteikumā pieteicēja norāda, ka nepiekrīt Lēmumam, jo nav ņemts vērā fakts, ka dzīvoklis */dzēsta adrese/* ir laulāto kopmanta, jo iegādāts laulības laikā. Līdz ar to pieteicējs dzīvesvietā deklarēts uz īpašuma tiesību pamata.

[4] Paskaidrojumos tiesai atbildētājs pieteicēja pieteikumu neatzīst un uzskata par noraidāmu, norādot uz sekojošo:

[4.1] Atbildētājs, atsaucies uz Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.pantu, kā arī 3.panta pirmo daļu. Tāpat arī atbildētājs norāda, ka Civillikums viennozīmīgi nosaka, ka par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstama tikai tā persona, kuras īpašuma tiesības uz attiecīgu īpašumu ir reģistrētas zemesgrāmatā.

[4.2] Pieteicējs dzīvesvietu laika periodā no 2004.gada 2.februāra līdz 2006.gada 3.martam bija deklarējis */dzēsta adrese/*, kā deklarēšanas tiesisko pamatu deklarācijā norādot laulību ar dzīvokļa īpašnieci – trešo personu, kaut gan laulība deklarācijas iesniegšanas laikā jau tika šķirta.

[4.3] 2006.gada 27.janvārī pieteicēja un trešās personas laulība tika šķirta. Tiesas spriedumā konstatēts, ka starp pusēm nav strīda par kopmantas sadali.

[4.4] Trešā persona savā 2006.gada 27.februāra iesniegumā norādījusi, ka nav devusi piekrišanu pieteicējam deklarēt dzīvesvietu viņai piederošajā dzīvoklī */dzēsta adrese/*.

[5] Pieteicējs tiesas sēdē prasījumu uzturēja uz pieteikumā minēto argumentu pamata. Pieteicējs norādīja tiesas sēdē, ka civilprocess par laulāto kopmantu nepastāv.

[6] Atbildētāja pārstāvis uz tiesas sēdi nebija ieradies. Ievērojot to, ka pavēste nosūtīta likumā noteiktā kārtībā un termiņā, kā arī to, ka lietu iespējams izskatīt bez atbildētāja pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē, tiesa, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 135.panta otro daļu un 214.panta pirmo daļu, uzsāka lietu izskatīt bez atbildētāja pārstāvja klātbūtnes.

[7] Trešā persona tiesas sēdē paskaidroja, ka pieteicējs tikai tad, kad tika šķirta viņu laulība, aizgājis deklarēties, samelojot, ka ir trešās personas laulātais draugs. Dzīvoklis tika nopirkts 2003.gada beigās, 2004.gada februārī laulība tika šķirta, bet vēl martā pieteicējs apgalvo, ka ir trešās personas laulātais draugs. Dzīvokļu numuri mainījās pēc tam.

Motīvu daļa
otīvu daļa
tīvu daļa
īvu daļa
vu daļa
u daļa
daļa
daļa
aļa
ļa
a

[8] Tiesa, noklausoties administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudot lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums ir apmierināms.

[9] Saskaņā ar APL 250.panta pirmo daļu, tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus, vai administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām un vai tā pamatojums attaisno

adresātam uzlikto pienākumu vai noraidītās tiesības. Panta otrā daļa noteic, ka tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai tos apstākļus, uz kuriem iestāde ir atsaukusies administratīvā akta pamatojumā.

[10] Tiesa, pārbaudot to, vai atbildētājs ir ievērojis procesuālos un formālos priekšnoteikumus Lēmuma pieņemšanā, būtiskus procesuālus un formālus pārkāpumus nekonstatē. Atbildētājs Lēmumu pieņēmis savas kompetences ietvaros likumā noteiktajos termiņos. Lēmums satur tiesību normas, kā arī citas administratīvā akta sastāvdaļas, ko paredz APL 67.panta otrā daļa. Tāpat arī ir izpildīts pieteicēja uzklausīšanas pienākums, kas paredzēts APL 62.panta pirmajā daļā, kas izriet no pārsūdzētā Lēmuma.

[11] Pārbaudot to, vai Lēmums atbilst materiālo tiesību normām un vai tā pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai noraidītās tiesības, tiesa konstatē, ka Lēmums pamatots ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu, kas noteic, ka ziņas par deklarēto dzīvesvietu iestāde anulē, ja attiecīgajai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā.

Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otrā daļa noteic, ka personai ir tiesisks pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā, ja tai pieder šis nekustamais īpašums, attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības tā ieguvusi uz laulības, radniecības, svainības vai cita likumiska vai līgumiska pamata.

Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punkts, kas noteic, kādā gadījumā iestādei ir tiesības anulēt ziņas par personas deklarēto dzīvesvietu, ir izsmeļošs un tas nevar tikt tulkots paplašināti, jo personas tiesības var ierobežot tikai uz likuma pamata. Tas nozīmē, ka konkrētajā gadījumā vienīgais iemesls ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšanai ir tiesiskā pamata neesamība.

Ievērojot minēto, tiesai ir jānoskaidro, kāds ir bijis pieteicēja tiesiskais pamats deklarēt savu dzīvesvietu konkrētajā gadījumā un vai šis tiesiskais pamats bija zudis uz Lēmuma pieņemšanas brīdi.

No pārsūdzētā Lēmuma, kā arī no trešās personas paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējs dzīvesvietā */dzēsta adrese/* savu dzīvesvietu deklarējis 2004.gada 2.februārī, kā tiesisko pamatu norādot laulību ar dzīvokļa īpašnieci – trešo personu.

Tiesa nevar piekrist trešās personas norādei, ka pieteicējs ir melojis par šo faktu, jo pieteicēja laulība ar trešo personu tika šķirta tikai 2004.gada 17.februārī, kad stājās spēkā Rīgas Latgales priekšpilsētas spriedums (lietas lapa 10). Tātad, viņš dzīvesvietā deklarējies vēl tad, kad bija trešās personas laulātais.

Minētais nozīmē, ka pieteicējs atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta otrajai daļai ir ieguvis īpašuma lietošanas tiesības uz laulības pamata, kas paredz pieteicējam tiesisku pamatu dzīvot konkrētā dzīvesvietā. Jānorāda, ka no 3.panta otrās daļas izriet, ka tiesiskais pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā rodas līdz ar īpašuma lietošanas tiesību iegūšanu. Tas, kādā veidā tiek šīs lietošanas tiesības iegūtas, ir tikai ieganst šādu tiesisko attiecību nodibināšanai. Īpašuma lietošanas tiesības var tikt nodibinātas gan ar radniecības un laulības faktu, gan uz līguma vai likuma pamata.

Dzīvojamo telpu izīrēšanas nosacījumus reglamentē 1993.gada 16.februāra likums „Par dzīvojamo telpu īri", kura 1.panta pirmā daļa noteic, ka šis likums reglamentē dzīvojamo telpu izīrēšanas nosacījumus neatkarīgi no tā, kā īpašumā ir dzīvojamās telpas, kā arī tiesiskās attiecības, kas veidojas starp izīrētāju un īrnieku,

nosaka viņu tiesības un pienākumus, reglamentē dzīvojamās telpas īres līguma noslēgšanas, grozīšanas un izbeigšanas kārtību. Minētā likuma 1.panta otrā daļa noteic, ka īres tiesiskajām attiecībām, ciktāl tās neregulē šis likums, piemērojams Civillikums un citi normatīvie akti. Tātad, pieteicēja un dzīvokļa īpašnieces tiesiskās attiecības regulē speciālais likums „Par dzīvojamo telpu īri" un Civillikums, kā arī citi normatīvie akti, kas regulē īres attiecības.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa uzskata, ka pieteicēja tiesiskais pamats būt deklarētam konkrētajā dzīvesvietā, bija nodibinātās faktiskās īres attiecības ar dzīvojamās telpas īpašnieci, nevis laulības fakts ar dzīvokļa īpašnieci. Pieteicējs, būdams dzīvokļa īpašnieces vīrs, ieguva tiesības lietot dzīvojamās telpas atbilstoši likumam „Par dzīvojamo telpu īri". Tātad, laulība ir tikai ieganst stāties tādās civiltiesiskās attiecībās kā īres attiecības.

Līdz ar to, tiesas ieskatā, nav būtisks fakts, vai pieteicējs uz Lēmuma pieņemšanas brīdi ir laulības attiecībās ar dzīvokļa īpašnieci, vai nē, jo katrā ziņā minētais fakts nenozīmē, ka pieteicējs automātiski zaudē īres tiesības. Īres tiesības var zaudēt tikai likumā „Par dzīvojamo telpu īri" noteiktajā kārtībā, jo tā 50.pants paredz, ka no dzīvojamās telpas īres attiecībām izrietošie strīdi tiek izskatīti tiesā.

Kā to norādījis arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, dzīvokļa īpašniekam nav tiesisku šķēršļu lūgt anulēt ziņas par citas personas deklarēto dzīvesvietu, pamatojoties uz Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 12.panta pirmās daļas 2.punktu, ja tiktu atzīts, ka šai personai nav tiesiska pamata dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Taču jautājums par to, vai personai ir tiesisks pamats dzīvot deklarētajā dzīvesvietā, ir risināms civilprocesuālā kārtībā vispārējās jurisdikcijas tiesā (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta sprieduma lietā Nr.SKA-311/2006 13.punktu*).

Tātad, primāri ir jāatrisina jautājums par to, vai pieteicējs ir zaudējusi īres tiesības (Dzīvesvietas deklarēšanas likuma izpratnē – tiesisko pamatu) atbilstoši likumam „Par dzīvojamo telpu īri" un tikai tad, kad trešās personas rīcībā būs vispārējās jurisdikcijas tiesas spriedums, ar kuru tiktu atzīts, ka pieteicējs ir zaudējis īres tiesības, varēs atzīt, ka pieteicējam ir zudis tiesiskais pamats dzīvesvietas deklarēšanai konkrētajā adresē.

[12] Pamatojoties uz spriedumā minēto, tiesa atzīst, ka atbildētājs ir nepareizi konstatējis lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus, tāpēc ir pieņēmis nepamatotu Lēmumu, līdz ar to pārsūdzētais Lēmums ir prettiesisks un atceļams, bet pieteicēja pieteikums ir apmierināms.

[13] Pietiecējs pieteikumā norādījis, ka viņam ir tiesisks pamats būt deklarētam dzīvesvietā */dzēsta adrese/*, pamatojoties uz to, ka viņš ir šī dzīvokļa kopīpašnieks, jo dzīvoklis ir iegūts laulības laikā.

Lietā nepastāv strīds par to, ka dzīvoklis */dzēsta adrese/* (pirkšanas brīdī – dzīvoklis */dzēsta adrese/*) ir iegādāts laulības laikā.

Atbildētājs šai sakarā ir norādījis, ka laulības šķiršana vai laulības atzīšana par spēkā neesošu dod tiesības dzīvokļa īpašniekam prasīt bijušā laulātā un uz svainības attiecību pamata iemitināto personu dzīvokļa lietošanas tiesību izbeigšanu, ja vien dzīvoklis nav bijis laulāto kopīga manta (Civillikuma 89.panta otrā daļa). Atbildētājs nav norādījis, kāds likums paredz šādu normu, taču tiesa konstatē, ka atbildētājs ir citējis likuma „Pa dzīvokļa īpašumu" 22.panta otro daļu. Tāpat arī atbildētājs ir ieguvis ziņas par to, kā trešā persona ir veikusi maksājumus par iegādāto dzīvokli.

Tiesa vēlas norādīt uz sekojošo.

Civillikuma 89.panta otrā daļa noteic, ka viss, ko laulības laikā laulātie iegūst kopīgi vai viens no viņiem, bet ar abu laulāto līdzekļiem vai ar otra laulātā darbības palīdzību, ir abu laulāto kopīga manta; šaubu gadījumā jāpieņem, ka šī manta pieder abiem līdzīgās daļās.

Savukārt, Civillikuma 91.panta otrā daļa paredz, ka tas, ka zināma manta ir atsevišķa, jāpierāda tam laulātajam, kas to apgalvo. Tas, ka nekustamais īpašums ir viena laulātā atsevišķa manta, ierakstāms zemes grāmatās.

No minētajām normām izriet, ka pamatā ir izdarāms pieņēmums, ka nekustamais īpašums, kas iegādāts laulības laikā, ir kopīpašums. Savukārt, pretējais – ka manta ir atsevišķa, ir vai nu īpaši jāpierāda civilprocesuālā kārtībā tiesā ar spēkā stājušos tiesas spriedumu, vai arī ar īpašu ierakstu zemes grāmatās. Kamēr šādu pierādījumu nav, ir jāuzskata, ka manta ir laulāto kopīga manta.

Atbildētājs, iegūstot pierādījumus par to, kā trešā persona veikusi maksājumus par iegādāto dzīvokli, nepamatoti iejaucies vispārējās jurisdikcijas tiesas kompetencē un novērtējis faktus, kuri tam nav jāvērtē, respektīvi, uzņēmies strīdus izšķīrēja lomu, nosakot, cik līdzekļus kurš laulātais ir ieguldījis īpašuma iegūšanai.

Arī fakts, uz kuru atsaucas atbildētājs, ka 2004.gada 27.janvāra tiesas spriedumā par laulības šķiršanu ir konstatēts, ka par laulāto kopmantas sadali strīds nepastāv, nekādu skaidrību šai jautājumā nedod. Tas, ka strīds nav bijis uz laulības šķiršanas brīdi var nozīmēt arī to, ka trešā persona ir akceptējusi to, ka pieteicējs ir dzīvokļa kopīpašnieks. Turklāt, strīds par kopmantas sadali var rasties arī vēlāk. Katrā ziņā, ja strīds pastāv, tas ir risināms civilprocesuālā kārtībā tiesā, jo saskaņā ar Civilprocesa likuma 23.panta pirmo daļu visi civiltiesiskie strīdi ir pakļauti tiesai, ja likumā nav noteikts citādi.

Tai pat laikā, ievērojot to, ka deklarējoties pieteicējs nebija norādījis šādu tiesisko pamatu – īpašuma tiesības uz dzīvokli, šajā lietā šim faktam nav nozīmes. Taču tas ir ņemams vērā, nosakot pieteicēja tiesības būt deklarētam šajā dzīvesvietā, jo īpašuma tiesības uz dzīvesvietu ir primārākas par īres tiesībām.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 253.panta pirmo daļu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

Apmierināt *J.P.* pieteikumu.

Atcelt Rīgas domes Personu dzīves vietas reģistrācijas komisijas 2006.gada 24.aprīļa lēmuma Nr.8 2.66.punktu **ar tā pieņemšanas dienu**.

Piedzīt no atbildētāja par labu *J.P.* samaksāto valsts nodevu 10 (desmit) latus.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnese (paraksts) Dz.Amerika

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
Tiesnese Dz.Amerika
Rīgā, 2008.gada 29.janvārī